

PRAHA 7 PRŮKOPNÍKEM, LEČ...

Obyvatelé Prahy 7 budou prvními občany České republiky, kteří budou moci přímo navrhovat konkrétní užití prostředků komunálního rozpočtu. Zastupitelstvo městské části v pondělí 28. dubna schválilo „Zásady participativní části rozpočtu MČ Prahy 7“, tj. pravidla pro účast občanů na tvorbě rozpočtu MČ. Pravidla, pro než hlasovalo 21 zastupitelů a jeden se zdržel (dalších pět nebylo přítomno), zavádějí do zdejšího komunálního rozpočtování prvky participativního rozpočtu, byť letos budou realizovány ve velmi zúžené formě a vždy s konečným slovem zastupitelů, kteří nesou ze zákona zodpovědnost za hospodaření obce.

Jak uvedla předsedkyně kontrolního výboru Miroslava Moučková (KSČM), která byla propagátorem parozu mezi politiky Prahy 7 a předkladatelkou návrhu pravidel, postupně byly vypracovány tři varianty. Projednaly je všechny politické kluby, takže na samotném zasedání již byla vznesena pouze jedna zásadnější připomínka a několik textových úprav. Spor vznikl kvůli rozsahu použití vyčleněných peněz. Zatímco první verze navrhovala použití na investiční i neinvestiční akce, po debatách v klubech byla třetí verze zúžena jen na investiční, proti čemuž vznesli námitku zelení (SZ+SNK ED). Po poradě předsedů klubů bylo nakonec schváleno užití na investiční akce a sportovní akce na Praze 7; kulturní neprošly (viz web Prahy 7, usnesení zastupitelstva: <http://www.praha7.cz/path/usn?l=1&idUsn=19418&dlOrgan=2>)

Nyní stojí před zastupiteli a Úřadem Prahy 7 a občanskými aktivisty – především Alterna-

tivy Zdola, která poskytla odbornou pomoc a nabídla i účast na informování a osvětě občanů – úkol informovat občany o možnosti účastnit se rozdělování zdrojů, osvětlit jim zásady parozu a hlavně je přimět, aby se do participace zapojili. Zásady určují termín pro zveřejnění výzvy k podávání návrhů na konec června (na webu, facebooku, v časopisu Hobuleť ap.), návrhy (písemně, mailem; se zpětnou adresou) mají být shromažďovány do 15. září. Pak má do týdne po právní,

majetkové a technické stránce návrhy posoudit komise Zdravého města a do konce září má proběhnout po Fóru Zdravých měst shromáždění, kde budou návrhy představeny a hlasováním má vzniknout užší výběr pro anketu, která je plánována na druhý a třetí listopadový týden v podatelně Úřadu MČ a infocentrech MČ. Letos, kdy je k mání milion korun, musejí výběr a hlasování o návrzích proběhnout

rychleji, aby se akce daly financovat ještě z letošních zdrojů. Na ÚMČ má participativní část rozpočtu na starost odbor životního prostředí.

Aktivisté AZ v týdnech a dnech před zasedáním zastupitelstva jednali s Miroslavou Moučkovou a

s místostarostou Danielem Štěpánem (ČSSD). Zdůrazňovali, že participace není jen možnost navrhnout a odhlasovat financování konkrétní akce, nýbrž také podrobná a dlouhodobá debata o návrzích a jejich cizelování, která okolo zastupitelů vytváří trvalou komunitu aktivních občanů, příležitostně pracujících v tematických skupinách. Letošní model na Praze 7 je poznačen jak opožděným startem, tak patrně i volbami. Zatím se tudíž dá

z pohledu AZ hovořit pouze o rozpočtu s participativními prvky a na plnohodnotné účasti občanů na komunálním rozpočtování je třeba ještě dál pracovat.

Václav Exner na dubnovém zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy vystoupil v rámci interpelací a zastupitele seznámil s výsledky petice AZ a jednání zastupitelů ČSSD a KSČM a zástupců AZ s primátorem

Tomášem Hudečkem (TOP 09),

který se ovšem k participaci staví chladně. Fenomén participace je v ČR však již zaset a na členy AZ se obracují zastupitelé a občané z různých míst republiky s žádostmi o informace a konzultace. ◀

(kru)

► Tomáš Hudeček

► Václav Exner

NEBEZPEČNÁ DOHODA TTIP

Den 17. dubna se pro brněnskou pobočku MDA uskutečnila přednáška Ilony Švihlíkové k málo frekventovanému tématu TTIP – neboli Transatlantického obchodního a investičního partnerství.

Ilona Švihlíková hovořila o několika aspektech této dohody, které jsou vysoce nebezpečné, o to více že ani před volbami do EP se o ní téměř nehovoří – jednalo by se přitom o největší obchodní dohodu lidstva.

Znepokojující je již fakt, že jednání probíhají tajně a veřejnost získává jen kusé informace a je v jednáních ignorována. Podle všeho se zdá, že hlavní vliv mají představitelé nadnárodních firem. Těm přitom nemůže jít o odstranění cel, neboť ta jsou mezi USA a EU (oba dva členové WTO) velice nízká a žádnou překážku nepředstavují. Proto se bude jednat o regulace ekologické či sociální, kde je standard USA podstatně nižší. To představuje velké ohrožení pro spotřebitele i pro zaměstnance.

Ilona Švihlíková, také na příkladu NAFTA – severoamerické zóny volného obchodu – vyvrátila, že by snad takovéto dohody vytvářely pracovní místa – jedná se naprostý nesmysl. Naopak, obchod je nástrojem efektivit a specializace a pracovní místa často ničí – a právě NAFTA, která podpořila deindustrializaci USA, je toho důkazem.

Jednou z nejděsivějších sloček TTIP je tzv. doložka investor-stát, neboli arbitrážový systém, kdy investoři mohou žalovat státy, pokud udělají cokoli, co ovlivní jejich podnikání a zvýší jim náklady – včetně sociálních a ekologických opatření apod. Na NAFTA a dalších příkladech vidíme děsivé dopady takovéto doložky, který postihuje státy, které jsou zcela v područí nadnárodních firem. Doložka investor-stát znamená konec demokracie, a absolutní nadvládu nadnárodních firem. ◀

VZNIK CELONÁRODNÍ PLATFORMY K PARTICIPACI NA DOHLED!

Centrum občanského vzdělávání a Agentura pro sociální začleňování se sešly na 7. dubna do Prahy důležité subjekty a aktéry, kteří se zabývají participací. Zastoupení mělo celkem 15 organizací (např. Národní síť zdravých měst, Agora CE, Nadace Partnerství, Nadace VIA, NaZemi, Anhtropictures a další). Mnoho dalších bylo identifikováno a bude osloveno při přípravě dalších setkání.

Cílem celodenního kulatého stolu bylo hledat společnou vizi podpory participace v ČR, zkusit víc „táhnout za jeden provaz“. K tomu bylo třeba zmapovat, co kdo umí, jaké přístupy k participaci volí, sdílet zkušenosti a existující či potenciální vazby účastníků, hledat průniky v aktivitách, potřebách, cílech a vizích. V neposlední řadě také přemýšlet o systematictější formě další spolupráce.

Na setkání vykryštovalo několik hlavních témat, která by nová platforma měla obsáhnout. Snad dominantním z nich byla kvalita, potřeba v debatě identifikovat základní etické a metodické principy, které by tvořily základ odbornosti. Někteří o budoucí síti uvažují přímo jako o profesním cechu, který by se stal určitým garantem kvality. Za žádoucí se považuje užší spolupráce s akademickou obcí a do budoucna se začít více zabývat na teoretické a metodologické úrovni konceptem participace, jejím smyslem, participativními přístupy a postupy, respektive jejich užití v konkrétních případech.

Zkušenosti z praxe jsou pestré a zaslouží si pečlivou analýzu. V některých případech vede zapojení veřejnosti spíše k zablokování inkluzivních politik. Participace je také zneužitelná, hrozí nekorektní využívání jejích výsledků. Větší „hlad po participaci“ ve společnosti a navýšení objemu finančních prostředků na tuto oblast by paradoxně nemuselo vést k dlouhodobé kultivaci občanské společnosti, k posunu k participativní demokracii, pokud by nebyla stanovena určitá pravidla.

Shoda panovala i o tom, že přístup zdola nestačí. Je nutný přístup „shora“, aktivní prosazování participace veřejnou správou. Jak této podpory dosáhnout a jak jí prosazovat, zda by měl vzniknout nový zákon nebo by stačila politická deklarace podpory participace občanů, to už bude předmětem diskusí na dalších kulatých stolech. ◀

Materiály ze setkání jsou dostupné na: <http://www.obcanskevzdelavani.cz/v-praze-probehl-kulaty-stul-participace>

Pro zájemce o participaci mohu doporučit publikaci pracovníků Sociologického ústavu:

Čermák, Daniel, Jana Vobecká a kol. 2011. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Praha: Sociologické nakladatelství SLON.

Kateřina Vojtíšková

6 POSTŘEHŮ O PARTICIPATIVNÍM ROZPOČTU V BRATISLAVĚ

Od začátku roku jsme podrobně sledovali rozpočtovací proces v bratislavské místní části Nové Mesto. V tomto přehledu shrneme, jak nakonec dopadlo rozdělení 20 000 euro a podíváme se i pod pokličku celého procesu, abychom si ukázali, které věci by bylo dobré použít při praktickém nasazení participativního rozpočtu u nás a kterých by bylo lepší se vyvarovat.

1. MĚL NA CO NAVAZOVAT

Novomestský participativní rozpočet měl výhodu, že už nemusel začínat na zelené louce, ale mohl stavět na zkušenostech z velké Bratislavy, kde běží již od roku 2011.

2. KANCELÁŘ PRO PARTICIPACI VEŘEJNOSTI

Další výhodou bylo postavení organizátorů. V ostatních místech mají postavení převážně dobrovolnické skupiny, které samospráva umožní zorganizovat participativní rozpočet. V Novém Městě se kvalita záze-
mí PR výrazně zvýšila tím, že samospráva vzala na sebe náklady na proces PR. Místní úřad založil Kancelář pro participaci veřejnosti, kde zaměstnal 6 lidí.

3. NEDOSTATEK LIDÍ

Kancelář se však stará i o územní plánování a nakládání s majetkem obce, ale úvazky zaměstnanců jsou jen čtvrtinové. Čímž narážíme na první problém, protože se ukázalo, že v horké fázi PR takové nasazení nestačí. Čtyři úředníci, kteří měli na starosti přímo rozpočet, pracovali při hlasování o projektech prakticky non stop a narušovalo jim to ostatní zaměstnání. Bez pomoci další dobrovolníků by to nezvládli. Zaměstnanci kanceláře odhadli, že dohromady odvedli práci za pět plných úvazků.

4. SLUŠNÁ ÚČAST A AKTIVNÍ ZAPOJENÍ VEŘEJNOSTI

Účast v prvním ročníku byla slušná. Na veřejnou prezentaci přišlo 50 lidí, 176 hlasovalo fyzicky a 592 přes internet, což znamená, že se

BRATISLAVA

„ROZPOČET

V NOVÉM MĚSTĚ

MĚL TU VÝHODU,

ŽE NEMUSEL

ZAČÍNAT NA

ZELENÉ LOUCE.“

zapojilo přes 2% obyvatel 37 tisícové městské části. Sešlo se dohromady 15 návrhů projektů. Důležité je, že obyvatelé přijali participativní rozpočet příznivě. Účast veřejnost nebyla špatná, pokud si vezmeme, že se jednalo o první ročník a rozdělovala se částka cca 550 tisíc korun. Nejaktivnější účastníci se dokonce zapojili do realizování samotného procesu, třeba tím, že domlouvali místa pro volební urny.

5. NAMÍSTO ROZPOČTOVÝCH PROJEKTŮ SPÍŠE GRANTY NAVÍC

Na veřejném představení projektů a veřejném zvažování bylo vidět, že v prvním ročníku se zapojili lidé, kteří už někde aktivní byli a měli zkušenost z neziskového sektoru. To s sebou přineslo druhý problém, že projekty se podobaly spíše žádostem o grant a 14 projektů z 15 počítalo s dobrovolnickou prací. Ukázalo se tak, že je důležité pořádně vysvětlit participativní rozpočet nejen zastupitelům, ale i běžným obyvatelům, kteří se procesu účastní.

6. NARUŠENÍ AUTONOMIE PROCESU

Dalším problémem byla nejasná celková částka pro rozdělení pomocí participativního rozpočtu. Na začátku bylo slíbeno 20 000 €, pak se částka zkrátila na 15 000 €, následně byl sehnán nějaký dar, který vrátil celou částku na 20 000 €, a na konec při veřejném zvažování přislíbili zastupitelé zvýšení bez přesného definování částky. Proces participativního rozpočtu by měl být autonomní. To znamená, že na začátku by mělo zastupitelstvo nastavit jasná pravidla, do kterých by potom nemělo zasahovat.

I když se vyskytly problémy, první ročník participativního rozpočtu v Novém Městě se dá označit za jednoznačný úspěch. Z 15 projektů se zatím našly peníze pro prvních osm. Kompletní výsledky najdete na stránce <http://utopia.sk/liferay/web/nove-mesto/pr2014>. Pokud vydrží podpora radnice, PR má dobré předpoklady na rozvoj. K dalšímu vývoji v Novém Městě se ve Zpravodaji určitě ještě vrátíme. ◀

KALENDÁŘ

► Do Olomouce přijede světově proslulý politolog Benjamin Barber, mj. autor bestselleru „Džihád vs. McSvět.“ Akce se koná 14. až 16. května 2014 v Olomouci.

► Benjamin Barber

► V Chomutově se koná přednáška Alternativy Zdola s názvem „Formy podílu občanů na místním vládnutí.“ Kdy: Čtvrtek, 15. května, 17:00 – 19:00. Kde: Bezručova 5877, Chomutov. Přednášející: doc. Ilona Švihlíková – národohospodářka. Mgr. Tomáš Tožička – expert na formy občanského podílu na lokálním vládnutí.

► Spojenectví práce a solidarity vás zve na seminář SPaSu: Jak může EP přispět ke zlepšení naší sociální situace. Seminář se koná dne 15.5.2014 od 17:00 hod V Domě odborových svazů Náměstí Winstona Churchilla, Praha 3, přízemí, místnost č. 14.

► Akce ke komunálním volbám: Již 6. května od 18:00 se bude v Plzni konat debata s tématy účasti občanů na veřejném dění a správě města. Místo: kavárna Jadran, Smetanovy sady 9. V debatě vystoupí za Alternativu Zdola Ilona Švihlíková a Jiří Guth.

DUBNOVÉ AKCE V PRÁDELNÁCH:

PARTICIPATIVNÍ ARCHITEKTURA

A HOVORNA VE VALČI

Shodou okolností se dvě dubnové akce, u kterých byla Alternativa Zdola, konaly v Prádelně, tedy přesněji – v Prádelnách.

Jednou Prádelnou je komunitní centrum na Praze 5, které tentokrát hostilo architekta Petra Klápštěho, který se profesně zabývá tzv. participativní architekturou, jak ve své roli odborného asistenta a pedagoga na Fakultě architektury (Ústav prostorového plánování), tak především ve své praxi v ateliéru Nature Systems (<http://naturesystems.cz/>).

Druhou Prádelnou je myšleno infocentrum a kavárna v krásné historické malé obci („barokním městečku“) Valeč, ležícím na pomezí čtyř krajů (<http://www.valec.cz/>).

Na pravidelnou páteční hovornu 4. dubna tentokrát zavítali a činnost AZ představili Katka Vojtíšková a Jiří Guth.

Čtvrteční podvečer 17. dubna v podkrovním sálu pražského komunitního centra již počtvrté patřil občanské participaci a aktivismu. AZ si pozvala Petra Klápštěho – tak trochu jiného architekta, který ukončuje doktorské studium na Fakultě architektury ČVUT a odborně se zabývá účastí veřejnosti při plánování veřejného prostoru, územních a stavebních řízeních.

Pomáhá také obcím při navrhování řešení pro úpravy veřejného prostoru a zajišťuje při nich účast veřejnosti. Projekty mají velmi různý rozsah – od malých vesnic, řešení regionu zahrnující mnoho subjektů (obcí, občanských sdružení, podnikatelů) až po velké městské části Prahy (Praha 10, Praha 8). Zatímco v západních zemích se o participativním hnutí v architektuře dá hovořit již od 60. let, kdy

rostla nespokojenost s bydlením na sídlištích, s modernistickou „odlidštěnou“ architekturou nerespektující lidské měřítko. Účast veřejnosti se v následujících desetiletích stala mainstreamem, neodmyslitelnou součástí tzv. sociálního pilíře udržitelnosti

a klíčových dokumentů jakými jsou Agenda 21, Aarhuská úmluva, Millenium Development Goals. U nás tyto trendy stále ještě spíše nabývají na významu.

Zkušenost s účastí veřejnosti u mnoha projektů v ČR bývá spojena především s aktivním nesouhlasem s nějakým navrženým řešením v procesu územního řízení. V této fázi se očekávají kritické připomínky k předloženému návrhu, které musí být podloženy, de facto odborné. Přednášející ukázal teoreticky i na

příkladech, že mnohem výhodnější je zapojit veřejnost již na počátku, ve fázi, kdy se nejprve shromáždí relevantní informace o tom, které aktivity má řešení nabízet, jaké hodnoty má respektovat. Architekti mohou tyto informace využít při své práci a veřejnost informují o dopadech různých variant řešení, konzultují své návrhy.

Klápště uvedl příklad renovace návsi v obci Kololeč. Na prvním setkání s občany (přišla asi polovina z 71 stálých obyvatel) se architekti snažili zjistit, jaké funkce má náves plnit, co na ni chtějí místní dělat, k čemu má sloužit. Nechtěli tedy po nich řešení, neboť to je totiž právě práce architektů („architektura je obal na lidské aktivity“). Na druhé schůzce představili varianty řešení, diskutovali o jejich úpravách, o různých dopadech konkrétního řešení, na další pak předvedli variantu konečnou. Renovace návsi zaujala místní natolik, že se s velkým nasazením zapojili do realizace. A posléze také do užívání - kupř. pro velký úspěch slaví Silvestra dvakrát ročně...

V případě města Třebenice, pro niž zpracovávali územní plán, proběhla ještě „nultá“, osvětová schůzka pro zastupitele o teorii, zásadách územního plánu. Na příští se seznamovali s problémy a hodnotami, na třetí dumali nad vizemi, trendy, příležitostmi, klíčovými prostory. Jak Klápště upozorní, důležité je ale mít již předtím strategický plán obce.

Klápště probral modely účasti občanů na veřejném dění od úrovně konzumenta přes občana jako zástupce skupinových zájmů po občana spolutvůrce, tj. od úrovně, kdy občané konzumují rozhodnutí elit, po stav sociálního učení. Podtrhl, že dialog s občany nelze „koupit na klíč“. Možné je doplnit schůzky o ankety („Na setkání přijde 40 až 50 lidí, ať jde o malou ves či velké město“), někdy je třeba dokonce přikročit k provokaci, aby se lidé začali zajímat, co se s veřejným prostorem, který užívají, chystá. Kontakt s vedením obce před startem zapojení veřejnosti a osobní účast řešitelů na besedách má za výhodnější, než užití výsledků agentur, umožňuje včas podchytit kritiky a remealy a vydiskutovat s nimi jejich otázky dříve, než by rozbili debatu s dalšími občany.

V diskusi byly zmíněny iniciativy občanů ohledně „Letňanských lentilek“, tedy záměr regenerace sídliště v Letňanech, nebo velmi konfliktní vztahy mezi radnicí Prahy 11 a občanskými opozičními iniciativami.

„Všichni lidé jsou odborníci na to, jak chtějí žít.

Architekti a plánovači na to, co a kde je k tomu potřeba mít.

► architekt Petr Klápště

Proces participace veřejnosti znamená cíleně připravovat komunikaci a získat tak od správných lidí správné informace ve správné fázi plánování.“

Více si můžete přečíst v článku P. Klápštěho, „Občané, architekti a veřejná správa: Určení rolí v participativních procesech“ otištěném v časopise Veřejná správa, 8/2014, s. 18-21.

Hovorna je pravidelné veřejné setkání občanů k mluvení a naslouchání pořádané občanským sdružením Tranquillite. Přítomné, včetně místních (opozičních) zastupitelů, zaujala především myšlenka participativního rozpoč-

„NĚKDY JE TŘEBA PŘIKROČIT K PROVOKACI, ABY SE LIDÉ ZAČALI ZAJÍMAT O VEŘEJNÝ PROSTOR“

tu, nad kterou se strhla živá debata. Možnost obyvatel vyjadřovat se k rozpočtu obce a dokonce přímo navrhovat využití obecních peněz se setkal s velkým zájmem. Obec, která nemá ani čtyři stovky obyvatel, se za poslední roky zadlužila. Jednou z investic byla kanalizace, na kterou nezískala dotaci. Dlouze se diskuto-

valy otázky komunální politiky a komunitou podporovaného rozvoje (program LEADER). Zajímavostí Valče je nejen historické jádro a státní zámek, hudební festival Povaleč, ale také to, že v této malé obci sídlí Místní akční skupina MAS Vladař, o.p.s. Ta je jednou z prvních a největších v České republice (54 obcí, téměř 85 tis obyvatel). Z pohledu některých zúčastněných obyvatel je její fungování (hlavně rozdělování finančních prostředků) málo transparentní a srozumitelné. Lidé, kteří obdělávají zděděné pozemky a zemědělstvím se ani neuživí, proto je musí dělat po zaměstnání, se o možnosti získat na svou činnost finance ani nedozví. Na rozdíl od jiných, kteří své hospodaření podřizují dotačním možnostem a skupují pozemky. Ne všichni zúčastnění s tímto příkrým hodnocením souhlasili a poukazovali na změny, ke kterým došlo v posledních letech, na otevřenost ve smyslu přístupu do MAS nebo pomoci při zpracování žádostí o dotace. Byla zdůrazněna nutnost se aktivně zajímat o informace, ale také na potřebu informace šířit v rámci sociálních sítí, naučit se spolupracovat. Hovorná danému cíli přispívá, protože pozvala na jedno z dalších setkání právě ředitele MAS.

A ještě něco, až pojedete do Valče – nezapomeňte se zeptat na baronku. ◀

► pohled na obec Valeč na Karlovarsku

OBČANSKÉ MANIFESTO V SÍDLU AZ

Zástupci programu „Občanské manifesto pro evropskou demokracii, solidaritu a rovnost“ zavítali 25. dubna do Prahy do sídla Alternativy zdola a natočili zde rozhovor s aktivisty AZ Václavem Exnerem, Karlem Růžičkou a Tomášem Vokounem.

Tým OM tvořili kameraman Jaromír Salaj ze Slovenska, moderátor Máté Szalai a logistik Attila Juhász z Maďarska a komunikátorka Christiane Schwausch a Anna Fatér z Německa. V obsáhlé diskusi se hovořilo o EU a eurovolbách, o pasivitě občanů a o rozvoji místních komunit, o rostoucí aroganci, agresivitě, netoleranci a pokrytectví ve společnosti, o chybějící i poskytované solidaritě, o nedostatku spravedlnosti a férovosti, o krizi zastupitelské demokracie a politických stran a též o krizi identity a o komunikačních problémech. Snad ze všech úst zazněla slova o potřebě stabilizovat ekonomicky, sociálně a politicky – posílením demokratických nástrojů – unii před dalším rozšiřováním, aby se nerozložila kvůli nezvládnutému zajištění základní, důstojné existence obyvatel. Hovořilo se o idejích i praktických zkušenostech, německé aktivistky mj. informovaly o akci „Daruj svůj hlas“, při níž voliči nabídli, že budou volit podle mínění konkrétního migranta, jemuž německé úřady nepřiznaly volební právo. Společně se zavzpomínalo na europetici o přístupu k vodě a o základním nepodmíněném příjmu, jichž se zúčastnili jak přítomní aktivisté AZ, tak zahraniční hosté. Všichni přiznali potíže s aktivizací občanů. Ještě je vybudí konkrétní

akce ohrožující jejich životní prostor a kvalitu života, tehdy jsou s to se sdružit a atakovat politiky a úřady, lék na vyšší volební účast nikdo z přítomných ale nikde nezaznamenal.

Cílem tříletého programu OM, s nímž přišla organizace Europa Alternatives, je posílení Evropy občanů, demokratických hodnot, šíření alternativních pohledů, boj proti nacionalismu a sociálnímu rozvratu. Manifest konstatuje, že EU a členské státy selhaly v garanci blahobytu Evropanů a obraně před globálními problémy, když mj. připustily monopolizaci ekonomiky, médií a politiky některými skupinami, „závody ke dnu“ v daňové a sociální oblasti, umožnily selhání finančního systému atd. Autoři manifestu ale věří ve společnou budoucnost, a proto na nadnárodní úrovni chtějí prosazovat demokracii, solidaritu a rovnost, což si ale žádá radikální změny struktury a vztahů v EU. Cestu vidí v unijním

„EVROPA JE NA KŘÍŽOVATCE, ŠÍŘÍ SE V NÍ EUROSKEPTICKÝ A XENOFOBNÍ DISKURS.“

zajištění participace občanů, rozšíření přímé demokracie, zajištění sociálních a ekonomických práv občanů, jejich přístupu k veřejným statkům. Dokument vyzdvihuje smysl a hodnotu práce, svobodu a rozmanitost médií, varuje před organizovaným zločinem a devastací životního prostředí a všímá si rovněž nedostačkových práv migrantů, nerovného postavení žen, pronásledování Romů. Evropa je na křižovatce, šíří se v ní euroskeptický a xenofobní diskurs, má ovšem příležitost se změnit na demokratický a participativní prostor, uzavírá dílo, o němž více je možno nalézt na www.citizenspact.eu a www.euroalter.com. ◀ (kru)

BUDE PERLA ZASE PERLOU ÚSTÍ NAD ORLICÍ

Dvě setkání s občany a výstavu urbanistických projektů na téma revitalizace území bývalé textilky Perla uspořádali třetí dubnový týden členové občanského sdružení Spousti ve spolupráci s městským úřadem a starostou Petrem Hájkem (Oušáci). Tříhektarový opuštěný areál vedle historického centra města před třemi lety město zakoupilo a chystá se jej postupně oživit různými aktivitami – obchodními, výrobními, kulturními, administrativními, vzdělávacími, ubytovacími atd. – podle zájmu případných nových nájemníků či vlastníků či dle návrhů občanů, které proto chce zapojit do procesu hledání, diskusí a rozhodování o přestavbě a využití.

Na prvním setkání v úterý 15. dubna byly zveřejněny výsledky urbanistické soutěže, do níž se přihlásilo 24 autorů či autorských kolektivů z ČR, SR a Rakouska. Vítězem šestičlenného finále se stal pražský ateliér MS plan, podle jehož zástupce Michala Šourka tým řešil úlohu dle několika principů:

1. kontext území, resp. stavby s okolím umožněný postupně;
2. odmítnutí „vyčištění“ Perly, jejíž největší problém viděli ve velikosti a struktuře;
3. uchování průmyslového dědictví, neboť jej vnímají jako hodnotu hodnou zachování a rozvíjení;
4. funkční flexibilita prostoru a staveb;
5. nový prostor, nová příležitost. Porota i starosta vyzdvihli velmi dobré zvládnutí jednoho z bodu zadání – možnost postupné přestavby a oživení prostoru, jeho prostupnost a napojení na okolí. Město totiž nemá pro-

středky na jednorázovou investici a stejně tak neočekává takovou vlnu zájemců, která by naráz zaplnila celý areál, takže půjde přinejmenším o roky. Zvýšenou opatrnost také chce věnovat tomu, aby Perla nepotlačila, nevytlidnila a nevyprázdnila stávající historické centrum a aby bez využití nezůstaly jinde již existující stavby (kulturní dům apod.). Šourek projevil zájem o připomínky a návrhy od odborníků i laiků, aby nová podoba a funkce Perly plnila co nejlépe požadavky a zájmy uživatelů, podnikatelů, výrobců i prodejců, pracovníků, úředníků, umělců, kupujících a jiných zákazníků a klientů, diváků, lidí procházejících i relaxujících aj. Poukázal ale na ochranu autorských práv a nemožnost vyhovět všem, skloubit vylučující se protiklady. Své přístupy vyložili i další finalisté, takže přítomní (jejich počet, včetně pořadatelů a řešitelů, se krátce po začátku přiblížil ke stovce,

celou několikahodinovou besedu však sledovaly asi jen dvě pětiny z maxima) získali přehled o různých přístupech, koncepcích, detailech a nápadech. Stálíci všech projektů bylo zachování komína a sousedních budov, především kotelny, o jejichž funkci má město již trochu určitější představu. V diskusi řešitelů, odborníků i laiků vzbudila zvýšený zájem myšlenka atelieru Unit architekti využít část budov pro ateliéry zdejší Střední uměleckoprůmyslové školy a jejich absolventů s možným odpoledním využitím i pro Dům dětí a mládeže (navštěvuje jej 900 dětí). Několikrát v debatě zaznělo postesknutí, že neexistuje socioekonomická studie města a okolí, neboť by to urbanistům a architektům usnadnilo hledání řešení úprav areálu, přestaveb a výstavby nových budov, definování volných ploch, navržení potenciálních funkcí areálu. Město sice má strategii (nyní i inovuje), ale ta vyplňuje jen díl z informací, které by si urbanisté přáli mít pro práci na novém využití areálu. Ten bude mít nepochybně dopad na spádové obce a může mít význam i nadregionální, byť město nechce areál zaplnit jedinou funkcí (např. sklad, hypermarket apod.; i ono samo zde počítá s kanceláři s konferenčním sálem, DDM a rozjednáno je (s hejtmanem) využití pro SUPŠ). Shoda panuje na uchování určité vzpomínky na textilác-

► Do debaty na druhé, rovněž několikahodinové schůzce, se zapojilo již více laiků, ale mnozí odvahu získali až při neformální diskusi po skončení akce. Starosta (vlevo ve světlém saku) rozmlouvá v kroužku u dveří, další besedníci se shromáždili před panelem s vítězným návrhem.

► Na první schůzce se sice sešla skoro stovka lidí, část z nich však tvořili zástupci finalistů a diskuse laiků byla – na rozdíl od odborníků – jen minimální. Starostu nepotěšil ani mizivý zájem zastupitelů. Jako by došlo k participativní obměně známého povzdechnutí Tomáše G. Masaryka „Demokracii bychom už měli, teď ještě nějaké ty demokraty“...

Zpravodaj AZ
(duben 2014)

Odpovědný redaktor
Karel Růžička

Grafický design
a sazba
Michal Černý

Do tohoto čísla
přispěli:

Karel Růžička, Kateřina Vojtíšková, Ilona Švihlíková, Tomáš Vokoun

Zdroj fotografií
www.freeimages.com

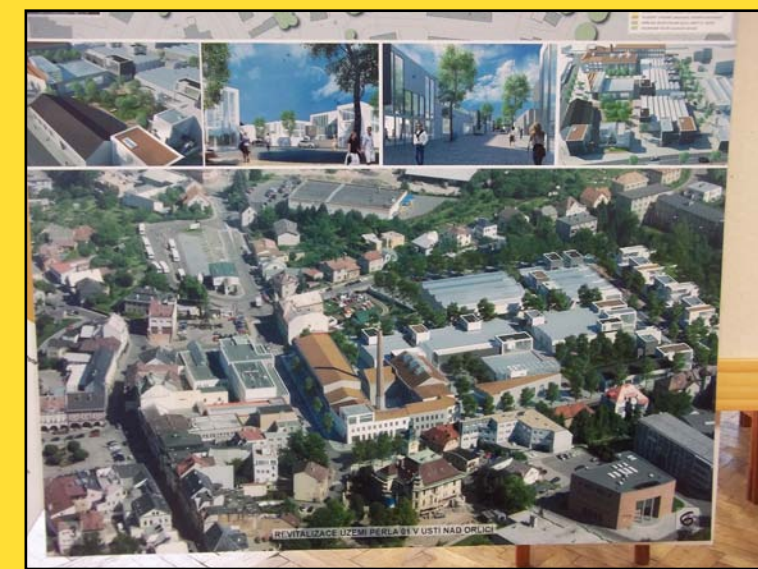
ké období, kdy Perla dávala obživu několika tisícům lidí. Jeden z nápadů to rozvádí do podoby muzea a laboratoře energetiky, zvláště obnovitelných zdrojů. Další z řešitelů přišel s budovou sociální péče, pravděpodobným se zdá být zájem o vytvoření prostoru pro kulturní akce, neboť právě loňský koncert v Perle, který se stal více než městskou událostí, medializoval její problém a podnítil občanský zájem o ni. Ostatně více architektů hovořilo o přestavbě Perly jako o výjimečné příležitosti, kterou je proto nutno důkladně rozvážit, přičemž se nemusí spěchat, protože potřebné a cennější je ztotožnění se všech místních politických sil a občanů s řešením.

V pátek 18. dubna, na setkání věnovaném zejména názorům porotců a odborníků, převážně opět diskutovali odborníci z panelu a pak odborníci ze sálu, z občanů opět jen pár lidí, ačkoli i budoucí zájem o přerod Perly potvrdily asi 2/3 z přítomných šesti desítek.

Občané si přejí prostor Perly „přátelský všem generacím“, prostupný již dnes, aby si obyvatelé města navykli prostorem procházet ještě předtím, než se otevře první obchod, dílna,

kancelář či scéna. Zatím mohou být stěny poskytnuty pro graffiti, komín pro hnízdění rojejsů atp. Vedení města, aktivisté a řada občanů si je vědoma, že Perlu si musejí revitalizovat sami, že jim jí nikdo jiný nepředělá. Místní aktivistická obec vyrostlá při obraně historické nádražní budovy ví, že Perla je příležitostí pro rozvoj občanské společnosti, ale i naopak, že bez participace občanů jen těžko naplní budoucí Perla představy obyvatel a potřeby města a regionu. Ústí nad Orlicí díky Perle se tak může stát příkladem určité participativní architektury.

Náklady přestavby a oživení Perly odhadovali urbanisté ve svých projektech na 200 do 800 mil. Kč, většinou okolo půl miliardy, přičemž poměr veřejných a soukromých zdrojů bývá dle odborníků a takovýchto případech zhruba vyrovnaný. Město však splácí dluhy a ročně disponuje na investice volnou sumou jen okolo 15 mil. Významným zdrojem proto musí být různé dotace. Nyní bude osloven vítěz soutěže, případně nejlepší za ním, aby projekt rozpracoval a rozběhne se administrativní příprav na stavební práce. K realizaci by se mohlo přikročit na přelomu l. 2015/16. Velmi pravděpodobný je vznik samostatného manažera města pro oživení, přestavbu, zaplnění a využití areálu a též pro komunikaci s občany. ◀ (kru)

ROLE STÁTU NEMÁ BÝT MALÁ, NÝBRŽ KVALITNÍ

České politické elity nechápou problémy současného světa, ať již ekonomické či sociální, nechápou dynamiku společenských procesů a „léčí minulé mindráky“, prohlásila na besedě „Křižovatky české ekonomiky“ ekonomka Ilona Švihlíková. Na akci, uspořádané 27. března pražskou Masarykovou demokratickou akademií a MO ČSSD Praha 5, vystoupil též poslanec a místopředseda ÚV KSČM Jiří Dolejš, jenž zdůraznil, že pohled na roli státu se ve světě mění, opouští se trend k její minimalizaci a diskutuje se o tom, jak kvalitní má být.

Dolejš položil otázku, zda jsme v ČR schopni vnímat posun diskursu ve světě, a zhodnotil kvalitu vlád Mirka Topolánka a Petra Nečase jako zápornou užitnou hodnotu. Probral potíže EU a eura, přičemž uvedl, že EU ztrácí konkurenceschopnost, má sice prorůstový potenciál, ale nemá prorůstové faktory. Připomněl asymetrickou zemědělskou politiku EU, oligopolní charakter evropské ekonomiky či neschopnost eurovlád a úřadů.

Rovněž dle Švihlíkové je Unie ve velkých problémech, chybí kupř. nastavení eurozóny, strategie pro období ústupu dosavadního globálního politického a ekonomického lídra. Očekává proto přeskupování sil, multipolární systém. Poukázala na tajně připravovanou ekonomickou smlou EU s USA (TTIP), ale třeba i na myšlenkový kvas v Evropě, díky němuž nedávné „šílenosti“ a různé jiné alternativy jsou dnes už akceptovány. Zásadním omezením pro českou ekonomiku je, že české firmy, na rozdíl o předlistopadových, vesměs nejsou finalisty ceny a naopak jejich dodavatelské ceny jsou svázány s cenami zahraničních odběratelů, pravila ekonomka. Dotkla se i ekonomické roviny střetu na Ukrajině, která pro EU by byla největší zátěží – HDP Ukrajiny na osobu je cca 6500 USD/rok, hluboko pod Ruskem. Upozornila, že ukrajinská ekonomika je navíc nekompatibilní s EU, což znesnadňuje nápravu stavu. ◀

(kru)

ZMIZELA NĚKDE NĚJAKÁ ČARODĚJNICE!

Kdoví kolik již století se každoročně páchá pálení čarodějnic. Těší se na ně desítky tisíc lidí. Také letos. Pár členů AZetka se nás sešlo na hřišti DTJ Santoška na Praze 5, kde též bylo pálení bosorek připraveno. Poklábosili jsme, pojedli, popili. Hlavní téma byla jasná: 1. paroz, zvláště na Praze 7, kde mu zastupiči dali zelenou, a naše tamní propagace a osvěta; 2. Ukrajina, kde političtí dobrodruzi roztácejí kola ozbrojeného konfliktu, možná i války, je jim ukradená bezpečnost nejen Ukrajiny, ale celé Evropy, jen aby si přišli na peníze a moc, a čeští politici jim v tom hazardu přizvukují; 3. eurovolby, zejména informace od Honzy Kellera. Večer přisedl i místostarosta Prahy 5 Petr Lachnit (též, jak vidno, pojedl a popil) a opět

byla na tapetě politika a její opojná nadvláda nad politiky.

Jmen osob, které by šlo zahrnout mezi čarodějnice a bosoráky, zaznělo během podvečera a večera povícero. Mnoho dalších si dovedu představit. Druhý a třetí den sledují zpravodajství - všichni fungují dál! Nějak to pálení čarodějnic nefunguje... ◀

Karel Růžička

Web: www.alternativazdola.cz
E-mail: info@alternativazdola.cz
Facebook: www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube: kanál AlternativaZdola